

LA IGLESIA DE SAN AGUSTÍN, OBISPO, DE ALFARA DE LA BARONIA – HISTORIA DE SU CONSTRUCCIÓN

Autora: Concha Saura Company, Cronista Oficial de Alfara de la Baronia

DISCURSO DE LA AUTORA EN EL ACTO DE PRESENTACIÓN DEL LIBRO

Día 20 mayo 2017, hora 19,30

“Sr. Alcalde, Sr. Vicepresident de la Diputació de València, Sr. Capellà, autoritats, Sres. I Srs., xiquets.

Benvinguts i gràcies per la seua assistència.

No han pogut vindre i s’han disculpat per escrit: el capellà i professor titular d’història de la Universitat de València, jubilat, J.M. Iborra que ara s’encontra celebrant missa de comunió, i l’especialista en arxius i cap del Servei Diocesà d’Arxius Parroquials Xavier Serra, que és a una convidada de treball compromesa abans, on jo també anava.

El llibre *La Iglesia de San Agustín, Obispo, de Alfara de la Baronia – historia de su construcción* és el resultat de l’esforç, i també goig, de haver pogut accedir a l’arxiu parroquial fonamentalment. --També a l’arxiu de l’ajuntament, de la catedral, de belles arts, del regne --.

Narra la història de la construcció de l’església i, per tant, part de la història del poble d’Alfara, des del segle XVI fins l’actualitat.

Una vegada recopilades les dades aconseguides des de la investigació de camp, dels arxius i també la bibliografia, així com el suport fotogràfic, el següent pas era donar forma al text. Passar de les notes al relat, en el qual, a més de l’Índex, he escrit subapartats per a facilitar la lectura: el genèric construcció, casa abadia, primera confraria, arribada de la imatge de la Patrona, imatges, cementeris, la Magna Obra, l’actualitat, ..

A l’any 2013 vaig exposar al rector i a l’alcalde aquest treball i ambós m’animaren a dur-lo a terme.

La nova Corporació Municipal eixida de les eleccions de l’any 2015 també es mostrà interessada i també m’animaren a continuar en la preparació del llibre.

El llibre el vaig finalitzar al juny del 2016.

He contat amb la col.laboració de l’arquitecte Vicente Costa per als plànols; també amb la intervenció de l’arqueòleg i doctor en arquitectura Miquel Martí, que és ací entre nosaltres, per a la lectura arqueològica de l’església.

Aprofite aquest acte per a agrair als empleats municipals, al grup col.laborador municipal i també a la gent del poble la seua bona voluntat en quant he necessitat tant en el llibre com en la meua activitat de cronista. Especialment, vull agrair la paciència de les parroquianes de

missa diària i la del capellà Miguel Carot, aleshores Rector de la Parròquia, que han suportat any rera any, la meua assistència a l'església per a classificar i llegir els llibres. -- Al final del llibre m'he permès deixar nota; els agrairia que ho llegiren.

I permeten reconèixer la sensibilitat de l'Ajuntament d'Alfara de la Baronia i de la Diputació de València envers la investigació històrica local. L'editor del llibre és l'Ajuntament d'Alfara, i la Diputació de València l'ha imprès.

Dia 23 de març de l'any 1593.

Fa poquets anys que s'ha fundat la parròquia. A Alfara es conten 60 cases de cristians nous, és a dir moriscos, i per tant podem pensar en una població d'unes 240 persones.

El mestre constructor morisco Jaume Rilga i els Jurats són a l'Església, estàn rendint contes de les despeses al Visitador General de l'Arquebisbat de València que vé de Visita Pastoral:

“cal, yeso, tapias, fusta, tejas, puertas, rajoles, cabirones, arenilla, bóveda de carga, reja de la ventana, baldas de la puerta, viga, bancos, púlpito, tapa de madera para la pila bautismal”

Per la quantitat de 306 lliures, 10 sous i 4 diners.

És la primera documentació que ens parla de la construcció de l'església. La fan els moriscos.

Al poc de temps, al 1600, es parla de arreglar desperfectes i d'una torre que perjudica les parets per causa de l'aigua de la pluja. ¿Una torre al 1600? On és?

Proveïts d'un focus de llum potent i d'una escala, l'arqueòleg, Miquel; el rector, Miguel; i jo, amb molta precaució, ens endinsarem en el recinte amb entrada des del cor. Eixirem plens de teranyines i ben bruts però aconseguirem una bona foto, que és al llibre, de la mateixa entranya de l'església, i Miquel va poder interpretar i datar els materials que formen les parets. És la torre, l'edifici més antic que es conserva a Alfara, i el més alt al 1600.

Probablement tenia la funció de campanari i de torre guaita d'acord als vestigis que encara queden, inclús una finestra saetera, i que inclouen material reutilitzat com el propinent de la mesquita.

La torre, amb la Magna Obra del segle XIX, es va esmotxar, tancar i es va oblidar.

Així, relatant el pas del segle amb els seus avatars, amb una església que ocuparia l'espai que va des de l'entrada fins la primera fila de bancs, apleguem al segle XIX, i a l'ampliació de l'església.

Nomenar-la Magna Obra, em pareix expressió justa i necessària.

Es contà amb projectes aprovats l'any 1789 per la *Real Academia de Bellas Artes de San Carlos*. I l'obra es va dur a terme en tres fases. L'autorització i els contractes els tenen a l'apèndix documental que s'inclou al llibre.

Els contractes per a l'obra, autoritzats per la Parròquia i per l'Arquebisbat, van ser firmats per l'Ajuntament, una representació dels veïns i el mestre d'obra amb un clar sentit d'aportació cap a l'església del poble.

Es va contar amb la col.laboració gratuïta del poble. I ja a la tercera fase es diu que els colors de la decoració els decidirà l'administració, és a dir, la representació del poble que va firmar els contractes.

D'ahí l'ús de les tonalitats de l'època: taronja, roig Alacant, i l'ús del buixcarrò, del corlat suau damunt un lluit molt fi.

Cap al 1810, arriba a Alfara Oliet. El seu cosí era el rector. El poble veuria amb bons ulls la participació de tan il.lustre pintor, el qual va realitzar la composició pictòrica al fresc que podem admirar, probablement el seu millor treball, i també, estic segura, col.laboraria junt al poble en l'elecció dels colors de les parets, altars i voltes.

Amb la incorporació de l'obra pictòrica d'Oliet, i acabe l'exposició, l'Església de Sant Agustí, Bisbe, d'Alfara de la Baronia, per la seua història, per les pintures, per la decoració, per l'arquitectura es constituïx en la Capilla Sixtina del Camp de Morvedre. Si bé és absolutament necessària la restauració integral i el manteniment.

L'Església d'Alfara ens deixa un llegat, encara que no descobert per molts, un futur.

Moltes gràcies."